

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ

*Ми́хайло Грушевський – творець
української державності*

(до 150-річчя від дня народження)

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ

НАУКОВО-ТЕХНІЧНА БІБЛОТЕКА
ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ВІДДІЛ

*Ми́хайло Труше́вський – творець
украї́нської держа́вності
(до 150-річчя від дня народження)*

Бібліографічний рекомендаційний список

Івано-Франківськ
2016

УДК 016:94
ББК 91.9:63.3(4УКР)
К 53

Укладач : О. В. Книгиницька

Редактор : Л. А. Жолобко

Відповідальна за випуск : Я. А. Пилип

Михайло Грушевський - творець української державності:
(до 150-річчя від дня народження) : бібліогр. список /
[уклад. О. В. Книгиницька, ред. Л. А. Жолобко]. - Івано-
Франківськ : НТБ ІФНТУНГ, 2016. - 20 с.

Бібліографічний список підготовлено до 150-річчя від дня народження видатного українського державного діяча, історика, письменника Михайла Сергійовича Грушевського, який містить матеріали про життя та діяльність вченого.

Розрахований на наукових працівників, літературознавців, викладачів, студентів вищих навчальних закладів і всіх небайдужих до історії України, її становлення і розвитку.

Науково-технічна бібліотека
ІФНТУНГ, 2016

Зміст

Від укладача	4
Розділ 1. Основні видання творів М. Грушевського	5
Розділ 2. Про життя і наукову спадщину вченого	8

Завдяки історичній пам'яті людина
стає особистістю, народ – нацією,
країна – державою.

М. Грушевський

Від укладача

У 2016 році минає 150-а річниця від дня народження велетня національної культури Михайла Сергійовича Грушевського. Україна глибоко вшановує свого великого сина, видатного історика, археолога, літературознавця, соціолога, публіциста, письменника, політичного та громадського діяча, організатора науки, засновника Української Народної Республіки.

Михайло Грушевський належить до тих громадських діячів, які сповна пізнали велич і насолоду тріумфу і гіркоту поразки, але до кінця залишилися вірними ідеї усього життя – самоствердженню свого народу. Пам'ять про нього – вічна, а його наукові праці – невичерпне джерело мудрості.

Враховуючи актуальність теми, науково-технічною бібліотекою підготовлено бібліографічний список "Михайло Грушевський – творець української державності". Матеріал в ньому згруповано в 2-х розділах, а кожен розділ складено в алфавітному порядку прізвищ авторів та назв.

До запропонованого списку включено книги різних років видання, а також статті з журналів і газет (2006 - 2016 рр.) з фонду НТБ.

Бібліографічне видання розраховане на наукових працівників, літературознавців, істориків, викладачів вищих навчальних закладів, студентів і всіх небайдужих до нашої історії, культури та державності.

Основні видання творів М. Грушевського

1 Твори : у 50 т. / Михайло Грушевський. - Львів : Світ, 2005-2008.

Т. 2. : Суспільно-політичні твори (1907-1914). - 2005. - 704 с.

Т. 4. Кн. 1. : Суспільно-політичні твори (доба Української Центральної Ради. Березень 1917 - квітень 1918). - 2007. - 432 с.

Т. 8. : Історичні студії та розвідки (1906-1916). - 2007. - 776 с.

Т. 11 : Літературно-критичні та художні твори. Літературно-критичні праці (1883-1931). По світу. - 2008. - 784 с.

Т. 14 : Рецензії та огляди (1888-1897). - 2008. - 432 с.

2 Історія України-Руси : в 11 т., 12 кн. / Михайло Грушевський. – К. : Наук. думка, 1991-1995. - (Пам'ятки історичної думки України).

Т. 1 : До початку XI віка. - 1991. - 736 с.

Т. 2 : XI - XIII вік. - 1992. - 640 с.

Т. 3 : До року 1340. - 1995. - 625 с.

Т. 4 : XIV - XVI віки - відносини політичні. - 1993. - 534 с.

Т. 7 : Козацькі часи - до року 1625. - 1995. - 625 с.

3 Історія української літератури : в 6 т., 9 кн. / М. С. Грушевський. - К. : Либідь, 1993-1996. - (Літературні пам'ятки України).

Т. 1. - 1993. - 392 с.

Т. 2. - 1993. - 264 с.

Т. 3. - 1993. - 285 с.

Т. 4, кн. 1 : Усна творчість пізніх княжих і переходових віків XIII-XVII. - 1994. - 336 с.

Т. 4, кн. 2 : Усна творчість пізніх княжих і переходових віків XIII – XVII. - 1994. - 320 с.

Т. 6, кн. 1 : Літературний і культурно-національний рух першої половини XVII ст. – 1996. – 264 с.

Т. 6, кн. 2 : Літературний і культурно-національний рух першої половини XVII ст. – 1996. – 280 с.

4 Вивід прав України / ред.: М. Грушевський, І. Франко, М. Костомаров [та ін.]. – Львів : Слово, 1991. - 128 с.

- 5** Духовна Україна : зб. творів / М. С. Грушевський. - К. : Либідь, 1994. – 560 с. - (Пам'ятки історичної думки України).
- 6** З історії релігійної думки на Україні / М. Грушевський. - К. : Освіта, 1992. – 192 с.
- 7** Ілюстрована історія України / М. Грушевський. - К. : Наук. думка, 1992. - 544 с. - (Пам'ятки історичної думки України).
- 8** Ілюстрована історія України / М. Грушевський. - Нове допов. вид. - Донецьк : БАО, 2003. - 736 с.
- 9** Історія України / М. С. Грушевський. - К. : Освіта, 1992. - 270 с.
- 10** Історія України, приладжена до програми вищих початкових шкіл і нижчих класів шкіл середніх / М. С. Грушевський ; упор. Трубайчук А. Ф. - К. : Варта, 1993. - 256 с.
- 11** Очерк истории украинского народа / М. С. Грушевский. - 2-е изд. - К. : Либідь, 1991. - 400 с.
- 12** Про старі часи на Україні. Коротка історія України (для першого початку) / М. Грушевський. - К. : Обереги, 1991. - 104 с.
- 13** Нарис історії Київської землі від смерті Ярослава до кінця XIV ст. / М. С. Грушевський. - К. : Наук. думка, 1991. - 560 с. - (Пам'ятки історичної думки України).
- 14** Новий період історії України за роки від 1914 до 1919 / М. С. Грушевський. - К. : Либідь, 1992. - 46 с.
- 15** Про батька козацького Богдана Хмельницького / М. С. Грушевський. - Дніпропетровськ : Січ, 1993. - 55 с.
- 16** Про українську мову і українську школу / М. С. Грушевський. - К.: Веселка, 1991. - 48 с.

17 Хто такі українці і чого вони хочуть / М. С. Грушевський. - К. : Знання, 1991. - 240 с.

18 Як жив український народ / М. С. Грушевський. – К. : Веселка, 1992. – 111 с. – (Українське відродження).

19 Звичайна схема "руської" історії й справа раціонального укладу історії східного слов'янства / М. С. Грушевський // Укр. іст. журн. - 2014. - № 5. - С. 199-208.

20 Степ і море в історії України. Кілька слів щодо пляну і перспектив сього досліджу / М. С. Грушевський ; вступ. ст. О. В. Яся // Укр. іст. журн. - 2016. - № 1. – С. 176-194.

21 "Шевченка признає пророком вся Україна" / М. Грушевський // Слово Просвіти. - 2016. - 21-27 квіт. - № 16. - С. 10-11.

Про життя і наукову спадщину вченого

22 Про відзначення 150-річчя від дня народження Михайла Грушевського : Указ Президента України від 9 лют. 2015 р. № 63 // Уряд. кур'єр. – 2015. - 11 лют. – № 25. – С. 4.

23 Білокінь С. Про ідеологічну боротьбу нашої доби : [М. Грушевський і проблеми контрпропаганди] / С. Білокінь // Літ. Україна. – 2014. - 25 груд. - № 50. - С. 4-5 ; 2015. - 1-8 січ. - № 1-2. - С. 10-11.

24 Бурдуланюк В. Михайло Грушевський і Галичина / В. Бурдуланюк // Галичина. - 2014. - 25 листоп. – № 180. – С. 5.

25 Бурдуланюк В. Організатор НТШ і симпатик Гуцульщини : [М. Грушевський і Галичина] / В. Бурдуланюк // Галичина. - 2016. - 29 верес. – № 75. - С. 19.

26 Бурлака Г. Літературно-критична спадщина Михайла Грушевського : джерелознавчі знахідки / Г. Бурлака // Слово і час. - 2008. - № 6. - С. 77-82.

27 Бурлака Г. Літературна творчість Михайла Грушевського / Г. Бурлака // Дивослово. - 2009. - № 1. - С. 48-54.

28 Бурлака Г. Історична тематика в літературній творчості Михайла Грушевського / Г. Бурлака // Дивослово. - 2011. - № 12. - С. 51-54.

29 Бурлака Г. Роль О. Кониського в переїзді М. Грушевського до Львова / Г. Бурлака // Слово і час. - 2011. - № 11. - С. 80-83.

30 Бурлака Г. Невідомий спогад про Михайла Грушевського / Г. Бурлака // Слово і час. - 2014. - № 8. - С. 107-112.

- 31** Ващенко В. В. "Історія як фізика" : М. Грушевський у пошуках універсальних законів історичної дії / В. В. Ващенко // Укр. іст. журн. - 2007. - № 4. - С. 138-152.
- 32** Грушевський Михайло Сергійович // Енциклопедія Сучасної України. - К., 2006. - Т. 6. - С. 557-560.
- 33** Михайло Грушевський : 10 цікавих фактів із життя видатного історика і державотворця // Управління освітою. – 2016. – Вересень – № 9. – С. 60-61.
- 34** Винар Л. Михайло Грушевський - історик і будівничий нації : статті і матеріали / Л. Винар. - К. : Вид-во ім. Олени Теліги, 1995. - 304 с.
- 35** Винар Л. Силуети епох: Дмитро Вишневецький, Михайло Грушевський : іст. розвідки / Л. Винар. - Дрогобич : Відродження, 1992. - 304 с.
- 36** Геник С. Грушевський Михайло //150 великих українців / С. Геник. - Івано-Франківськ, 2001. - С. 60-63.
- 37** Гирич І. Б. П'ятдесятитомник творів Михайла Грушевського: концепція, здобутки, перспективи / І. Б. Гирич // Укр. іст. журн. - 2016. - № 2. - С. 51-68.
- 38** Гирич І. Б. М. Грушевський і І. Франко: до історії взаємин / І. Б. Гирич // Укр. іст. журн. - 2006. - № 5. - С. 35-66.
- 39** Голобін В. М. Наукова діяльність львівської історичної школи Михайла Грушевського (1894-1914 рр.) / В. М. Голобін, Я. І. Кісь, В. П. Педич // Прикарпат. вісн. НТШ. Сер. "Думка". - 2009. - № 3. - С. 138-148.

- 40** Голобородько Я. Ю. Аксиома М. Грушевського: Україна, нація, держава : [до 140-річчя від дня народж.] / Я. Ю. Голобородько // Вісн. НАН України. - 2006. - № 9. - С. 44-52.
- 41** Голота Л. Михайло Грушевський у Москві / Л. Голота // Слово Просвіти. - 2015. - 3-9 груд. - № 48. - С. 10-11.
- 42** Гомотюк О. Михайло Грушевський - архітектор науки про українство / О. Гомотюк // Психологія і суспільство. - 2010. - № 2. - С. 26-52.
- 43** Грабовецький В. Михайло Грушевський - видатний історик України, громадсько-політичний і державний діяч / В. Грабовецький. - Івано-Франківськ : Галичина, 1991. - 44 с.
- 44** Журжа І. "Справа Грушевського" : [150 р. від дня народж.] / І. Журжа // Голос України. - 2016. - 29 верес. - № 185. - С. 20.
- 45** Заброварний С. І. Економічні погляди М. С. Грушевського / С. І. Заброварний // Укр. іст. журн. - 2009. - № 6. - С. 47-62.
- 46** Калакура Я. С. Михайло Грушевський - фундатор історіографічних досліджень : [до 150-річчя від дня народж.] / Я. С. Калакура // Укр. іст. журн. - 2016. - № 3. - С. 4-17.
- 47** Копиленко О. Л. "Українська ідея" М. Грушевського : історія і сучасність / О. Л. Копиленко. – К. : Либідь, 1991. – 184 с.
- 48** Корогод Л. П. Виборча кампанія і питання політичної культури суспільства в ідейно-теоретичній спадщині Михайла Грушевського / Л. П. Корогод // Грані. – 2007. – № 5. – С. 143-148.
- 49** Корольов Г. О. Ідея чорноморської федерації у поглядах Михайла Грушевського / Г. О. Корольов // Укр. іст. журн. - 2011. - № 6. - С. 68-79.

50 Листування М. Грушевського з М. Марром // Укр. іст. журн. - 2014. - № 4. - С. 187-193.

51 Макаревич Л. Оппокови та Грушевські / Л. Макаревич // Перевал. – 2013. – № 4. – С. 159-160.

52 Макаровський І. Штрихи до політичного світогляду Михайла Грушевського : посібник / І. Макаровський, М. Москалюк, С. Сворах. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2004. - 135 с. - (Українська національна ідея. Дослідження, переклади, публікації ; вип. 8).

53 Маковій В. Тут творилася історія нашої держави : (музей М. Грушевського) / В. Маковій // Укр. слово. - 2007. - 24-30 січ. – № 4. - С. 3.

54 Манюк О. "Питання честі своєї й свого покоління": М. С. Грушевський / О. Манюк // Слово Просвіти. - 2008. - 4-10 груд. – № 49. - С. 4.

55 Масненко В. В. Формування образу М. С. Грушевського в масовій свідомості сучасного українського суспільства / В. В. Масненко // Укр. іст. журн. – 2006. – № 5. – С. 19-34.

56 Матяш І. Б. Еміграційні будні очима Катерини Грушевської: політика та повсякденність (1919-1921 рр.) : [до 150-річчя від дня народж. М. С. Грушевського] / І. Б. Матяш // Укр. іст. журн. - 2016. - № 4. - С. 11-25.

57 Мельниченко В. М. Грушевський у Москві : / В. Мельниченко; спілкувалась Л. Голота // Слово Просвіти. - 2015. - 3-9 груд. - № 48. - С. 10-11.

58 Мельниченко В. М. Грушевський: "Живу я підневільно в Москві..." / В. Мельниченко // Слово Просвіти. - 2015. - 2-8 лип. - № 28. - С. 10-11.

59 Мельниченко В. М. Грушевський: "Я оснувався в Москві, Арбат, 55" / В. Мельниченко // Слово Просвіти. - 2006. - 28 верес.-4 жовт. - № 39. - С. 10.

60 Мельниченко В. Михайло Грушевський: "Шевченко не розділяє, а єднає" / В. Мельниченко // Слово Просвіти. - 2016. - 11-17 лют. - № 6. - С. 8.

61 Мельниченко В. Михайло Грушевський: "Так відбувся мій поворот на рідну землю..." / В. Мельниченко // Слово Просвіти. - 2016. - 24-30 берез. - № 12. - С. 13.

62 Мельниченко В. В ім'я українського слова : [до 150-річчя з дня народж. М. Грушевського] / В. Мельниченко // Слово Просвіти. - 2016. - 14-20 січ. – № 2. – С. 10-11.

63 Мельниченко В. Михайло Грушевський: "Обвинувачення Шевченка в малюванні карикатур..." / В. Мельниченко // Слово Просвіти. - 2016. - 2-8 черв. - № 22. - С. 10-11.

64 Мельниченко В. Михайло Грушевський і Тарас Шевченко: цікаві віртуальні перетинання 10 історичних мініатюр / В. Мельниченко // Слово Просвіти. – 2016. - 8-14 верес. - № 36. - С. 10-11.

65 Мельниченко В. Як Михайло Грушевський зустрів свій 50-річний ювілей / В. Мельниченко // Слово Просвіти. - 2016. – 22-28 верес. - № 38. - С. 10-11.

66 Мельниченко В. Як Михайло Сергійович і Олексій Максимович готували книгу про Україну і Московщину : [М. Грушевський і М. Горький] / В. Мельниченко // Слово Просвіти. - 2016. – 21-27 лип. - № 29. – С. 10-11.

67 Онишкевич Л. Вина й відповідальність за Переяславську угоду у драмі : [розглянуто шість п'єс про Переяславську угоду 1654 р., в т. ч. твір М. Грушевського "Хмельницький"] / Л. Онишкевич // Слово і час.- 2008. - № 1. - С. 47-53.

68 Панькова С. М. Творча майстерня вченого: до історії написання 3-го тому "Історія України-Руси" М. Грушевського : [до 150-річчя від дня народж.] / С. М. Панькова // Укр. іст. журн. - 2016. - № 3. - С. 18-46.

69 Педич В. П. Записки Наукового товариства ім. Шевченка (1892-1913 рр.): феномен української наукової періодици / В. П. Педич, В. М. Голобін, Я. В. Штанько // Прикарпат. вісн. НТШ. Сер. "Думка". - 2010. - № 3. - С. 113-121.

70 Педич В. Історична школа Михайла Грушевського у Львові (1894-1914рр.) / В. Педич. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 1997. - 208 с.

71 Педич В. П. Проблеми Берестейської унії в дослідженнях Михайла Грушевського та його Львівської історичної школи / В. П. Педич, В. М. Голобін, Я. І. Кісь // Наук. вісн. Інституту гуманітарної підготовки / ІФНТУНГ. - Івано-Франківськ, 2011. - Вип. 3. - С. 113-120.

72 Пиріг Р. Михайло Грушевський і більшовицька влада: ціна політичного компромісу / Р. Пиріг // Дзеркало тижня. - 2006. – 30 верес.-6 жовт. - № 37. - С. 20.

73 Пиріг Р. Я. Михайло Грушевський і Академія: нереалізоване президентство (1924-1928 рр.) / Р. Я. Пиріг // Вісн. НАНУ України. - 2016. - № 7. - С. 3-18.

74 Пиріг Р. Я. Михайло Грушевський: суспільне усвідомлення історичної постаті : [до 150-річчя від дня народж.] / Р. Я. Пиріг // Укр. іст. журн. - 2016. - № 4. - С. 4-10.

75 Пиріг Р. Я. "Приземлення" М. Грушевського: [до 140-річчя з дня народж.] / Р. Я. Пиріг // Уряд. кур'єр. - 2006. - 29 верес. - № 182. – С. 7.

76 Пиріг Р. Я. Ідейно-політичні підстави компромісу Михайла Грушевського з більшовицькою владою / Р. Я. Пиріг // Укр. іст. журн. - 2006. - № 5. - С. 4-18.

77 Пустовіт Т. Михайло Грушевський і Полтавщина / Т. Пустовіт // Слово Просвіти. - 2016. - 20-26 жовт. - № 42. - С. 6-7.

78 Розгон В. Велетові вериги : [М. Грушевський] / В. Розгон // Віче. – 2006. – № 17-18. – С.4-5.

79 Рум'янцев В. Михайло Сергійович Грушевський - видатний український державний діяч : (до 140-річчя від дня народж.) / В. Рум'янцев // Вісн. Акад. прав. наук України. - 2006. - № 4. – С. 78-86.

80 Сергійчук В. Відкрив нашій нації очі : (до 150-річчя від дня народж. М. Грушевського) // Соборна пам'ять України : календар-альманах / В. Сергійчук . – Вишгород, 2015. – С. 193-196.

81 Симон Петлюра і Директорія УНР в оцінках М. Грушевського : [до 130-річчя від дня народж. Симона Петлюри] // Дзеркало тижня. - 2009. – 16-22 трав. - № 17. – С. 14.

82 Славинський М. Шлях до лідерства: відомі й невідомі сторінки : [М. Грушевський] / М. Славинський // Віче. - 2006. - № 17-18. – С. 2-3.

83 Сміян Н. Завдяки йому Україна "з нічого стала державою" : [150 р. від дня народж. М. Грушевського] / Н. Сміян // Голос України. - 2016. - 29 верес. – № 185. – С. 1, 10.

84 Смолій В. Як навчити громадянина мислити : [до 150-річчя з дня народж. М. Грушевського та 80-річчя Ін-ту історії України] / В. Смолій, О. Ясь // Уряд. кур'єр. – 2016. - 4 листоп. – № 207. – С. 6.

85 Солдатенко В. Ф. Ідейний опонент М. Грушевського : полемічні зауваги на полях книги Ф. Турченка "Микола Міхновський : життя і слово" / В. Ф. Солдатенко // Укр. іст. журн. – 2006. - № 5. – С. 99-110.

86 Старков В. Листи Михайла Зубрицького до Михайла Грушевського / В. Старков // Університет. - 2006. - № 1. - С. 48-55.

87 Тельвак В. В. Львівська історична школа Михайла Грушевського : [монографія] / В. В. Тельвак, В. П. Педич. - Львів : Світ, 2016. – 440 с. : іл. – (Грушевськіяна ; т. 9).

88 Тельвак В. В. П'ять ювілеїв Михайла Грушевського / В. В. Тельвак // Укр. іст. журн. - 2016. - № 2. - С. 4-50.

89 Тельвак В. В. Життєвий і творчий шлях М. С. Грушевського в ювілейних оцінках 1926 р. / В. В. Тельвак // Укр. іст. журн. - 2008. - № 6. - С.111-124.

90 Тельвак В. В. Німецькомовна "Історія українського народу" Михайла Грушевського в оцінках сучасників / В. В. Тельвак // Укр. іст. журн. - 2007. - № 3. – С. 175-189.

91 Тельвак В. В. Постать М. Грушевського в польській історіографії (кін. ХІХ – ХХ ст.) / В. В. Тельвак // Укр. іст. журн. - 2006. - № 5. - С. 67-83.

92 Ткаченко І. В. Редакційна політика М. Грушевського в "Літературно-науковому вістнику" (1907-1914 рр.) / І. В. Ткаченко // Укр. іст. журн. - 2010. - № 5. - С. 90-102.

93 Ткаченко І. В. Науково-видавнича діяльність М. Грушевського під наглядом органів влади Російської імперії (1907-1914 рр.) / І. В. Ткаченко // Укр. іст. журн. - 2011. - № 6. - С. 55-67.

94 Топачевський А. Адреси Михайла Грушевського / А. Топачевський // Дзеркало тижня. - 2016. - 24-30 верес. - № 34. - С. 15.

95 Траверес Т. Світ М. Грушевського: особистість і доба: психологічні аспекти / Т. Траверес // Дзеркало тижня. - 2006. - 8 лип. - № 26. - С. 21.

96 Турченко Ф. Г. Михайло Грушевський vs. Микола Міхновський : (дискусія сучасників: погляд через сторіччя) / Ф. Г. Турченко // Укр. іст. журн. - 2013. - № 2. - С. 74-94.

97 Франко З. Михайло Грушевський та Іван Франко / З. Франко // Культура і життя. - 2006. - 21 черв. - № 25. - С. 2.

98 Цибенко І. Деякі аспекти статті Михайла Грушевського "Звичайна схема "руської історії й справа раціонального укладу східного слов'янства" : [до 105-х роковин виходу] / І. Цибенко // Вісн. Кн. палати. - 2009. - № 12. - С. 30-32.

99 Цибенко І. Михайло Грушевський та міжнаціональні бібліографічні зв'язки / І. Цибенко // Вісн. Кн. палати. - 2009. - № 10. - С. 29-31.

100 Цибенко І. Організаційна та критико-бібліографічна діяльність М. Грушевського на сторінках журналу "Україна" / І. Цибенко // Вісн. Кн. палати. - 2007. - № 1. - С. 27-29.

101 Цибенко І. Територіально-історичні дослідження Михайла Грушевського: бібліографічний аспект / І. Цибенко // Вісн. Кн. палати. - 2010. - № 12. - С. 21-24.

102 Цибенко І. Бібліологічна культура в творчості Михайла Грушевського / І. Цибенко // Вісн. Кн. палати. - 2011. - № 9. - С. 33-36.

103 Цибенко І. Українська періодика у творчості Михайла Грушевського / І. Цибенко // Вісн. Кн. палати. - 2012. - № 11. - С. 30-33.

104 Цибенко І. "Історія української літератури" Михайла Грушевського - важливий етап у розвитку вітчизняного літературознавства / І. Цибенко // Вісн. Кн. палати. - 2013. - № 11. - С. 26-28.

105 Цибенко І. Науково-видавнича діяльність М. Грушевського в умовах розбудови національної культури України / І. Цибенко // Вісн. Кн. палати. - 2015. - № 11. - С. 34-37.

106 Чос В. Охоронець Грушевського дожив до другої незалежності / В. Чос // Голос України. - 2015. - 18 листоп. - № 215. - С. 14.

107 Шаповал Ю. І. Загадка смерті Михайла Грушевського / Ю. І. Шаповал // Укр. іст. журн. - 2006. - № 5. - С. 83-97.

108 Шаповал Ю. Михайло Грушевський. / Ю. Шаповал, І. Верба. - К. : Альтернативи, 2005. – 352 с. : іл.

109 Шевчук Т. З епістолярної фольклористики 20-х р. ХХ ст. : (листування Порфирія Мартиновича з Михайлом та Катериною Грушевськими) / Т. Шевчук, В. Новійчук // Нар. творчість та етнографія. - 2006. - № 2. - С. 16-26.

110 Шелудякова Н. А. М. Грушевський - колекціонер / Н. А. Шелудякова // Укр. іст. журн. – 2016. – № 2. – С. 69-86.

111 Шкраб'юк П. Каносса: подорож без повернення : [про М. Грушевського] / П. Шкраб'юк // Слово Просвіти. - 2016. - 29 верес.-5 жовт. - № 39. - С. 11.

112 Шпак В. "... доконала його Москва" : [150 р. з дня народж. М. Грушевського] / В. Шпак // Уряд. кур'єр. - 2016. - 24 верес. - № 180. - С. 8.

113 Юркова О. В. З епістолярної спадщини Михайла, Марії та Катерини Грушевських: листи до Д. Петрушевського (1933-1941 рр.) : [до 150-річчя від дня народж. М. Грушевського] / О. В. Юркова // Укр. іст. журн. - 2016. - № 4. - С. 26-52.

114 Якименко М. Холм: від першого українського короля до Голови Центральної Ради : [до 140-річчя з дня народж. М. Грушевського] / М. Якименко // Голос України. – 2006. - 29 верес. – № 181. – С. 3.

115 Ясницька О. Писав історію "не таку" : [про М. Грушевського] / О. Ясницька // Україна молода. – 2016. - 29 верес. – № 122. – С. 12.

116 Ясь О. В. "Колективний чоловік" на авансцені історії: соціологізація минувшини в дослідницьких практиках М. Грушевського / О. В. Ясь // Укр. іст. журн. – 2014. – № 6. – С. 123-148.

Довідкове видання

**Михайло Грушевський – творець української
державності
(до 150-річчя від дня народження)**

Бібліографічний рекомендаційний список

Українською мовою

Редагування	Л. А. Жолобко
Комп'ютерний набір	О. В. Книгиницька
Комп'ютерна верстка	С. Т. Тацакович
Відповідальна за випуск	Я. А. Пилип